

HÁROM ÚJSÁG ÖSSZEOLVADÁSÁBÓL SZÜLETETT MEG A MEGYE LAPJA

Hatvanéves a megfiatalodott Délvilág

Három, egykor a megyében kiadott napilapot, az először 1944. október 23-án megjelent Vásárhelyi Népet, a nem sokkal később született szentesi Magyar Alföldet és a Makói Népiújságot tekintti elődeinek az idén hatvanadik születésnapját ünneplő Délvilág.

Viharsarok néven 1949. október 20-án jelent meg először a Vásárhelyi Népből, a Makói Népiújságból és a szentesi Magyar Alföld című lapokból létrehozott megyei lap, mely azok közös utódjaként állt az olvasók szolgálatába. A legrégebbi közülük, a Hódmezővásárhelyen a Vörös Hadsereg bevonulása után a moszkvai emigrációból hazatért Vas Zoltán ösztönzésére 1944. október 23-án indult Vásárhelyi Népe. Felelős szerkesztői tisztét az a Kovács Imre töltötte be, aki már részt vett az 1919-es városi direktóriumban, s akkor a Vörös Újság szerkesztését is ellátta. Az első szerkesztőségi szoba a Kokron-palotában működött, a kiadóhivatal az ógimnáziumban kapott helyet – írta a lap születéséről írt tanulmányában Kőszegfalvi Ferenc helytörténész.

Változó címlapok

A Viharsarok – jellemzően a kor magyar sajtóviszonyaira – az egypártrendszer terméke, ám mindenkor szerkesztősége korán törekedett arra, hogy szolgálja a tájékozódni kívánó, s ön maga problémáival gyötördő olvasót. A lap lehetőségeihez képest a legkeményebb időkben is megpróbált

az egyszerű emberekhez, munkásokhoz és parasztokhoz szólni.

Az 1956-os forradalom leverése, s a néhány hétig tartó sajtószabadság után 1956. november 26-án jelent meg a Csongrád Megyei Hírlap első száma. A korabeli helyzetre jellemzően ekkor még

a Kossuth-címer szerepel a lapfej mellett, mely napokon belül változott. Átalakult a lap is, napról napra, évről évre, hogy a hatvanas évek politikai enyhülésének köszönhetően ismét előtérbe kerülhessenek benne az egyszerű emberek sorsát bemutató írások. Ez volt az a kor-

szak, amikor kialakult az újságírókban a sorok közt való írás, míg az olvasókban az ott való olvasás képessége. Amit ugyanis nem volt szabad lefűzni, azt érzékeltetni még lehetett. Ahogy a társadalom, úgy a lap is folyamatosan változott, igaz, egészen a nyolcvanas évek köze-

péig csak nagyon apró lépésekben.

– Két malomkö között öröklöttünk, mint minden lap az országban – jellemezte a helyzetet Tamasi Mihály, aki 1980. január elsejétől 1989. március 31-éig dolgozott főszerkesztőként. – Közvetíteni kellett a párt akaratát, miközben a lakosság saját problémáiról és gondjairól szeretett volna inkább olvasni. A lap elsősorban a lakosságot kívánta szolgálni. Olyan kérdésekre is figyeltünk, főleg 87–88-tól, melyek akkor még tabunak számítottak. Grósz Károly főtítkárként ezért meg is rótt bennünket, s mi ezt a megrovást is közöltük.

Tamasi Mihály fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy a lap egyre kevésbé a tulajdonos megyei pártbizottság, mint inkább az emberek véleményét kezdte tükrözni.

A Hírlap történetében új fejezetet nyitott a 90-es évek eleji privatizáció. Az azóta Délvilágként megjelenő napilap – mely a Népszava és testvérnap Délmagyarország után a legidősebb újságnak számít – fejlődését és változásait olvasóink fokozatosan követhették. Tapasztalhatták, hogy hatvan év ide vagy oda, lapunk friss, érdekes és fiatalos.

KOROM ANDRÁS

A HELYTÖRTÉNÉS AZ EMBERRŐL OLVAS A LEGSZÍVESEBEN

Amikor az újság is felhördül

A világ nagyot változott hatvan év alatt, az újságnak pedig híven be kell számolnia arról, miben is áll ez a folytonos változás. Ugyanakkor legalább ilyen fontos feladata, hogy odafigyeljen az emberre – vallja dr. Tóth Ferenc, a makói József Attila Múzeum nyugalmazott igazgatója, aki helytörténészként nemcsak hivatásos olvasója az újságnak, de jó néhány újságcikke, helytörténeti tanulmánya is megjelent a Csongrád Megyei Hírlapban.

– Én még emlékszem arra az időre, amikor a makói szerkesztőség titkárnője mindig pontosan fél három után öt perccel kiment a buszálomásra, odaadta a kéziratot az egyik sofőrnek, akit Szegedre beérve már várt az ottani szerkesztőség munkatársa. Ma pedig egy gombnyomás, és a Makón készült írás máris látható a szegedi szerkesztőség szá-

mítógépein is – emlékeztet dr. Tóth Ferenc helytörténész, Makó díszpolgára, akinek nem csak munkaeszköze, egyik forrása a megyei napilap.

Azt mondja, részben az újságnak, az ide írott cikkeinek, tanulmányainak is köszönhető, hogy pályakezdő történészként ismertté vált Makón. Nem egyszer előfor-

dult, hogy az újságcikk nyomán a makóiak megkeresték a múzeumban.

– A helyi nyilvánosság révén kötettem barátságát többek között az Aradi utcai hagymakertésszel, presbiterrel, Diós Sándorral. A kapcsolatunk nyomán kerülhetett a múzeumba az a parasztmemoárja, amely saját életéről, a hagymatermelők mindennapjairól, egy ma már letűnt világról szól, és állítom, egy kutató sem írta volna meg jobban azt a szöveget. Az ő házat építettük föl később az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban. Amikor a mai fiatal kollégáim munkáját nézem, s látom, mennyire beszűkültek mostanra az ő publikálási lehetőségeik, szerencsésnek gondolom magamat.

Tóth Ferenc megfigyelte, hogy azok az újságírók, akik nem makóiak voltak, a napilapos munka során sűrűn kapott helyi élettapasztalat kicsit mindegyiküket megváltoztatta. Ez a maiakra éppúgy jellemző, mint a régiekre: ez az, ami nem változott.

Ami a mai újságot illeti, Feri bácsi észrevette, hogy a szerkesztőség megpróbál minden nézetnek, véleménynek teret adni.

– Amikor a városi televízió korábbi vezetője fölállt, az újság nem felejtette el fölledzni, mi minden vezetett odáig. Aztán láttam nemrég, hogy a lemondott makói kórházigazgató személyes sorsát nyomom követte, figyelte a lap. Amikor pedig kiderült, hogy Katona Pál esperest elhelyezik Makóról, az újság írásán is éreztem a döbbenetet, fölhördülést. Ez az, ami megérint engem. Érződik, hogy az újság igyekszik odafigyelni az emberre, és ez szerintem fontos erény.

Csongrád és a Rév utca

Ha valaki azt kérdezné tőlem, az elmúlt negyven évben, amióta Szegeden és a megyében hírlapíróként élek, mi volt a legnagyobb sztorim, zavarba jönnék. Miért? Más lett az akusztikája a világnak, mely a mobiltelefonok, no meg az internet által folyvást zsugorodik.

Nemrégiben írtam dr. Szalay László csongrádi szemészorvosról, kinek még aznap gratulált Amerikában tartózkodó orvos fia: olvasta a Délvilágot a világhálón. A '60-as évek második felében „száműztek” Csongrádra, s egy órát is kellett várni, amíg a kisasszonyok kapcsolni tudták a szegedi szerkesztőséget és el-elhalkuló telefonon bediktálhattam a napi tudósítást. Mondják: nem változott semmi Csongrádon. A mai városkép, főleg a központban és Bökény városrészben, s a Körös-toroki üdülőterületen nem is hasonlít a régire. A mentalitás, ahogyan a világot szemlélik, lomha – ez feltűnik, ha Szentessel, vagy például Makóval vetjük össze. Ez a múlthoz, az elszalasztott lehetőségekhez köti őket. Amikor Erdei Ferenc, a hetvenes évek elején anyagot és élményt gyűjtött Csongrádon Város és vidék című könyvéhez, nehezen tudott eligazodni a csongrádi viszonyok dzsungelében.

Csongrád múltja sok mindenben hasonlít Szegedéhez. Összeköti őket a Tisza, a halászat. Erről a 1970-es árvízvesztélykor győződhettek meg. Fenyegette a várost a folyó, nem először. Tiszántúli részét, a Nagyrémet elfoglalta a víz. György László gépkocsivezető segítségével sikerült a nagy vizet, az elárvult tanyákat egy rendőrségi motorcsónakból megszemlélni, egészen Magyarországig. S eszembe jutott Petőfi Tiszáról írott egy sora: „tengert látek, amint kitekinték”. A védekezés irányítója, dr. Varga József tanácselnök és stábjá éjjel-nappal talpon volt. Molnár Józseffel, aki hosszú éveken át a város polgármestere volt, és részt vett a '70-es védekezésben mint a helyi vízmű vezetője, fölledtünk az akkori nagy víz okozta félelmeket. Szentes nagyobb veszélyben volt, mint Csongrád, és már elkészítették a szentesiek átköltöztetésének tervét. S ki emlékszik még a csongrádi buzgárra, mely a szennyvíztisztítótól 70 méterre tört fel? Mivel különleges természetű volt, bekerült a szakirodalomba. S egy személyes emlék: a szegedi sajtóház emeletéről nézve is félelmetes volt a Tisza, kiváltképp amikor a folyó és a ház közötti sétány is vízben úszott már.

Hol van a Rév István utca? Ha Csongrád Fő utcáján sétálva ezt kérdezném, sokan furcsán mosolyognának rám. Van ilyen utca, mégpedig a hűtőgépet gyártó MIREKÖZ-nek az utcája ez, melyet ő – Rév István – épített. Hogyan? Bak barna sörrel (ezt akkor protekcióval lehetett beszerezni!) premizálta a munkásokat. Emberek, mondta, ha ezt és ezt ma megcsinálják, jön a sör, ha végeztek. A gyár rekord idő alatt elkészült, a csongrádiak nem akartak hinni a szemüknek. Rév István ugyanis tetteiben volt lokálpatrióta. Ezen úgy felbuzdultak a helybeliek, hogy a '71-es országgyűlési választáson a felülről támogatott Balog Lászlóval, a „Vasgyár” (Fűtőber) igazgatójával szemben mind többen rá gondoltak. Olyannyira, hogy egy választási gyűlésről valótlanúságokat közölt lapunk a megyei pártbizottság titkárnak, Németh Lajosnak szóbeli utasítására. Másnap nekem kellett megírni az igazat. (Igazi hamleti feladat!) Ez a konok nép Révre fog szavazni! Akit bővebben érdekel a sztori, olvassa el Pünkösti Árpád Kihegyezett ember című könyvét. Megfenyegették a csongrádi párttitkárt is, ha nem tesz rendet, majd jönnek a munkások. Nem jöttek.

Rév egy ciklusban (71-től 75-ig) képviselte Csongrádot. Betartottak neki. Cikluszáró ülészak szünetében megállított a Parlament kupolacsarnokában: „Tudom, még egyszer nem választanak meg.” Így búcsúzott. Csongrádi volt, mégis számolt, tervezett, kereskedett és nem csak álmodozott.

BALINT GYULA GYÖRGY

Tóth Ferenc nem csak hivatásos olvasója lapunknak

FOTÓ: KARNOK CSABA

B. A.